

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 81g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din
articolul 70 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012

*(remunerația lichidatorului pentru îndeplinirea funcțiilor de conducere a
activității debitorului în procedura simplificată a falimentului)*

CHIȘINĂU
2 octombrie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA, *judecători*,
cu participarea dlui Cristian Rotaru, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 28 martie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 2 octombrie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „[p]entru îndeplinirea funcțiilor” din articolul 70 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dna Tatiana Piculin, administrator al SRL „Danatol-Trans”, parte în dosarul nr. 2i-31/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Alexandru Arhip, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Printr-o hotărâre din 14 mai 2021, Judecătoria Chișinău a dispus inițierea procedurii simplificate a falimentului în privința debitorului *Danatol-Trans* și a desemnat în calitate de lichidator pe dna Zinaida Druguș.

4. La 5 decembrie 2024, lichidatorul Zinaida Druguș a formulat o cerere împotriva dnei Tatiana Piculin, administrator statutar al *Danatol-Trans*, și a solicitat încasarea onorariului fix pentru 52 de luni de exercitare a conducerii debitorului aflat în procedura simplificată a falimentului.

5. La 18 martie 2025, dna Tatiana Piculin a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „[p]entru îndeplinirea funcțiilor [...]” din articolul 70 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012.

6. Printr-o încheiere din 27 martie 2025, Judecătoria Chișinău a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 127

Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

[...]”

8. Prevederile relevante ale Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, sunt următoarele:

Articolul 70

Remunerarea administratorului/lichidatorului. Compensarea cheltuielilor

„(1) **Pentru îndeplinirea funcțiilor**, administratorul/lichidatorul are dreptul la remunerație și la compensarea cheltuielilor aferente.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autoarei excepției de neconstituționalitate

9. Autoarea sesizării susține că textul contestat reprezintă o noțiune generală, care îi oferă instanței de judecată o marjă discreționară largă pentru a decide care acțiuni justifică calcularea și încasarea remunerației. De asemenea, dată fiind neclaritatea normei, pârâtul se află în imposibilitatea de a anticipa conduita instanței la adoptarea soluției.

10. Totodată, autoarea excepției invocă unele neclarități ale prevederilor contestate ce se referă la volumul de funcții ale lichidatorului care urmează a fi luate în calcul de către instanță, la mărimea remunerației lichidatorului în situația în care debitorul s-a aflat în procedura simplificată a falimentului și la aplicabilitatea garanțiilor prevăzute la articolul 25 alin. (6) din Legea insolvenței în cazul muncii prestate de lichidator.

11. Suplimentar, autoarea excepției mai afirmă că prin textul contestat legislatorul a instituit un tratament diferențiat în raport cu persoanele care au calitatea procesuală de pârât în cauzele în care se solicită încasarea remunerației administratorilor provizorii. În opinia autoarei, în cazul solicitării remunerației de către lichidator, legea nu instituie garanția încasării sumei de la pârât doar pentru activitatea efectiv prestată și confirmată documentar.

12. Prin urmare, autoarea sesizării consideră că textul contestat contravine articolelor 16, 23, 46, 54 și 127 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea insolvenței, ține de competența Curții Constituționale.

15. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, Curtea constată că excepția este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „[p]entru îndeplinirea funcțiilor” din articolul 70 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012. Curtea constată că norma contestată nu a făcut anterior obiect al controlului constituționalității.

17. Având în vedere că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect încasarea remunerației lichidatorului de la administratorul statutar al debitorului, Curtea admite că instanța ar putea aplica prevederile criticate în cauza în care a fost ridicată excepția.

18. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autoarei sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 58 din 6 iunie 2024, § 25).

19. Autoarea excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 16 (*egalitatea*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) și 127 (*proprietatea*) din Constituție.

20. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că articolele 16, 23 și 54 din Constituție nu pot fi invocate de sine stătător. Pentru a fi incidente, autorul trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței, Curtea poate aplica prevederile acestor articole (a se vedea DCC nr. 50 din 2 mai 2023, § 21; DCC nr. 90 din 25 iulie 2023, § 19).

21. Referitor la incidența articolelor 46 și 127 din Constituție, Curtea reține că autoarea sesizării, în calitate de administrator statutar al debitorului de până la data intentării procesului de insolvență, consideră că textul contestat, prin caracterul său general, îi permite lichidatorului să-și calculeze un onorariu exagerat pentru activitatea desfășurată, onorariu care urmează să fie încasat din patrimoniul său, fapt care nu-i permite să-și ajusteze propria conduită și să evite urmărirea patrimoniului. De asemenea, autoarea afirmă că textul contestat ar lăsa la discreția instanței de insolvență competența de a decide asupra îndeplinirii de către lichidator a atribuțiilor ce îi revin și asupra încasării remunerației corelative, fără a lua în considerație dacă lichidatorul confirmă documentar că efectiv a lucrat în interesul participanților la procedura simplificată a falimentului.

22. Curtea notează că scopul Legii insolvenței constă în instituirea unei proceduri judiciare colective pentru satisfacerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului insolvent (a se vedea articolul 1). Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a notat că procedura administrării extraordinare a unei societăți în curs de lichidare urmărește asigurarea unei gestiuni echitabile a patrimoniului acestei societăți, în vederea garantării unei protecții identice pentru toți creditorii. Astfel, ingerința în cauză urmărește scopuri legitime în conformitate cu interesul public, și anume buna administrare a justiției și protecția drepturilor terților (a se vedea *Saggio v. Italia*, 25 octombrie 2001, §§ 28-29).

23. Curtea reține că reglementarea remunerării lichidatorului în procesele de faliment reprezintă o obligație pozitivă a statului de a pune la dispoziția particularilor instrumente juridice adecvate de realizare și protecție a drepturilor, inclusiv a celui de proprietate. Atunci când o persoană particulară aduce atingere dreptului la respectarea „bunurilor”, statul are obligația pozitivă să se asigure, în ordinea sa juridică internă, că dreptul de proprietate este protejat suficient de lege și că sunt prevăzute căi de atac adecvate, prin care victima unei ingerințe își poate revendica drepturile, inclusiv, dacă este cazul, prin solicitarea de despăgubiri pentru orice prejudiciu suferit (a se vedea *Kotov v. Rusia*, § 113; *Blumberga v. Letonia*, § 67).

24. Din analiza legislației naționale Curtea reține că activitatea administratorului autorizat reprezintă o activitate de liber profesionist de interes public, eminate cu titlu oneros (a se vedea articolele 31 din Legea cu privire la administratorii autorizați și 70 alin. (3) din Legea insolabilității), care acordă titularului atât dreptul la remunerare/onorariu, cât și dreptul la restituirea cheltuielilor suportate în exercițiul funcției. Curtea a reținut în jurisprudența sa că dreptul administratorului insolabilității/lichidatorului la remunerație pentru activitatea îndeplinită reprezintă o „așteptare legitimă” de a obține un bun și este protejat de dispozițiile articolului 46 din Constituție și de articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 42).

25. Având în vedere că, în cauza în care a fost ridicată excepția, lichidatorul a fost desemnat prin hotărâre de intentare a procedurii de insolabilitate să conducă activitatea unui debitor aflat în procedura simplificată a falimentului, să exercite atribuțiile stabilite de lege și de instanța de judecată, legislatorul a reglementat și dreptul acestuia de a i se stabili și plăti o remunerație corespunzătoare sub formă de onorariu fix. Legislatorul a prevăzut că, de regulă, onorariul fix se stabilește prin negocieri ale lichidatorului cu consiliul creditorilor sau, după caz, cu adunarea creditorilor și se plătește lunar din patrimoniul debitorului (a se vedea articolul 70 alineatele (3) și (4) din Legea insolabilității). Excepția de la regula menționată este reglementată la articolul 70 alin. (13) din Legea insolabilității și se referă la situația în care debitorul insolabil nu dispune de bunuri sau bunurile lui nu pot acoperi cheltuielile procedurii de insolabilitate sau ale procedurii falimentului. În acest caz, legislatorul prevede că „achitarea onorariului fix administratorului/lichidatorului, precum și compensarea cheltuielilor aferente se trec în mod solidar, prin încheiere judecătorească, în obligația organelor de conducere ale debitorului consemnate la art. 247”.

26. Curtea reiterează că la dispunerea încasării din contul membrilor organelor de conducere a onorariului fix al lichidatorului pentru activitatea de gestionare a unui debitor aflat în procedura simplificată a falimentului, instanța de judecată urmează să dea o apreciere corespunzătoare caracterului real și rezonabil al activității desfășurate, luând în considerație complexitatea afacerii debitorului, valoarea activelor gestionate, numărul de contractanți, perioada de gestiune etc., dar și de actele/documentele prezentate de către lichidator în vederea probării activității sale prestate (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 34).

27. Totodată, la adoptarea actului judecătoresc privind încasarea onorariului fix și a cheltuielilor lichidatorului de la membrii organelor de conducere ale debitorului, instanța de judecată urmează să aibă în vedere soluția și considerentele reținute de către Curte în Hotărârea nr. 16 din 9 iunie 2020 (§ 3 din dispozitiv). Respectarea hotărârilor Curții Constituționale este o condiție necesară și esențială pentru buna funcționare a autorităților publice ale statului și pentru afirmarea statului de drept, iar decizia de declarare a neconstituționalității face parte din ordinea juridică normativă (DCC nr. 53 din 4 iunie 2024, § 28).

28. Prin urmare, textul contestat, prin criticile avansate de către autoarea excepției, nu afectează prevederile articolelor 46 și 127 din Constituție.

29. Referitor la solicitările autoarei excepției de a verifica *in concreto* aplicabilitatea unor dispoziții legale în cauza dedusă judecării, Curtea constată că acestea reprezintă, în esență, aspecte ce țin de interpretare și de aplicare a prevederilor legale, și nu de constituționalitatea acestora. Curtea reiterează că aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale (a se vedea DCC nr. 78 din 4 iulie 2024, § 38; DCC nr. 34 din 13 martie 2025, § 23). Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată.

30. Pentru că nu s-a demonstrat incidența unui drept fundamental prevăzut de Constituție, Curtea notează că nici articolele 16, 23 și 54 din Constituție nu se fac incidente.

31. Pe baza celor menționate, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) lit. d) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea nr. 81g/2025 privind excepția de neconstituționalitate a textului „[p]entru îndeplinirea funcțiilor [...]” din articolul 70 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dna Tatiana Piculin, administrator al SRL „Danatol-Trans”, parte în dosarul nr. 2i-31/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 2 octombrie 2025

DCC nr. 146

Dosarul nr. 81g/2025